

יומן המחקר של רינת לגל: ראיון עם לטיף דורי, המזרחי הראשון באשוויץ

אפריל 02, 2021

שלום שלום קוראיי היקרים

ותודה על תמיכתכם.

שוב אני, רינת לגל לבית חיו כותבת על מושאי מחקרי: העולים והמעברות והחיבור האישי שלי אליהם.

המסע המחקרי מזמן עבורי אוצרות בלומים שמאפשרים לי לעצום עיניים ולדמיין את הקולות, הריחות, המולת היום, השקט שבלילה, הרגשות, התחושות, המחשבות, הכעסים והשמחות של העולים החדשים תושבי המעברות שאני חוקרת. וגם להכיר מקרוב דמויות מעוררות השראה מבני העדה.

הפעם בחרתי לכתוב על ראיון שערכתי עם **לטיף דורי** יהודי עיראקי מרשים, נחוש, אסרטיבי ורב פעלים. אדם שוחר שלום, אהבת אדם ואחוות עמים שעשה רבות למען

הראיון עם דורי לוחם החופש מדגיש את משמעותו של חג החירות שהסתיים השבוע ושל יום השואה המתקרב. תזכורת לכך שאין לנו ארץ אחרת. מה שלא יהיה. ושחייבים לדבוק

בה בגאווה.

דורי איש מפ"ם- מרצ הוא אדם גדול מהחיים. כבר 87 שנה על פני האדמה, בעשייה מתמדת, נחישות בלתי מתפשרת, אג'נדה סדורה וברורה וטונות של אנרגיה חיובית ושמחת חיים.

תחילת הדרך

דורי נולד למשפחה עיראקית אמידה מבגדאד. בשל עבודתו של אביו כמנהל תחנת רכבת גדולה עברה המשפחה מאזור אחד לאחר במרחביה העצומים של עיראק ודורי הצעיר זכה להכיר מקומות חדשים ומפתיעים. הוא אהב זאת מאד ואימץ את הקו הזה בעצמו כשנסע ברחבי העולם במסגרת תפקידו הציבוריים.

כשפרש לגמלאות מהעבודה ברכבת פתח האב חנות גדולה לממכר משקאות חריפים ב"באב אל שורקי" היוקרתי שהיה לדבריו, "מקום מאד יפה בבגדד". התושבים אהבו לקנות אצלו והייתה לו הצלחה כלכלית גדולה מאד.

הרעיונות הלאומניים משכו מאד את דורי הנער. הוא הוקסם מהחיים בצוותא של יהודים לצד ערבים. משכנות טובה ומעזרה הדדית. בזכותם גיבש עמדה

ברורה כי יש לחתור לשוויון ולאמונה באחוות עמים ובחיים יחד בלי חציצה של דתות ודעות קדומות. החיבור החזק לרעיונות השוויוניים קרבו גם את דורי גם אל ה"וויב" הסוציאליסטי שהביאו עמם פעילי התנועה הציונית ו"השומר הצעיר" בעיראק והוא ייחל ליום שבו יוכל להגיע לארץ ישראל ולהגשים בה את רעיונותיו.

נחיתה רכה בישראל

ב 8 למאי 1951, אחרי שכבר הקפואו את רכוש היהודים שוויתרו על נתינותם, כפי שכתבתי בבילוג על "עזרא ונחמיה", סביבת המועד בו הושלכה הפצצה המסתורית על בית הכנסת "מסעודה שמטוב" הצטרף דורי בן ה 16 לאחת מהרכבות האוויריות שיצאו לישראל דרך קפריסין. הוא היה כל כך נלהב לצאת כבר לדרך כדי לחגוג את חג העצמאות השלישי בישראל, לכן פשוט קם נסע. הוריו ומשפחתו הגיעו חודשיים מאוחר יותר.

לראיון את דורי זו חוויה מכוננת. הוא משלב סיפורים פיקנטיים (ציטוט שלו) שסוחפים את שומעיו בהתרגשות גדולה. הנה אחד מהם:

עליתי למטוס.. כל המטוס כורדים.. חוץ ממני. כולם עם התלבושת המסורתית...אני לבוש כמו שכל העיראקים לבשו כשעלו לארץ: עם חליפה וכובע ארופאי.. לא כאפיה.. תוך כדי טיסה אני עוזר לאנשים.. זה הרגיש לא טוב, זו עם בחילה..אני בא לתת כדורים פה שם. מגיעים ללוד. המטוס נעצר...אחרי איזה רבע שעה של המתנה הדלת נפתחת ועלים שני חבר'ה עם ה דידי טי..התחילו לעשות דידי טי וצעקו: "יחי בן גוריון" כולם חזרו: "יחי בן גוריון". אני רואה ששני החבר'ה האלה גמרו את העבודה שלהם..ירדו..מה הם ישארו במטוס? וכל השאר יושבים ומחכים..אף אחד לא בא..חום כלבים. אני אמרתי לעצמי: מה אתה יושב פה? הם ירדו..לך תרד!

היה חושך, פתחתי את הדלת, אדון דורי שם רגל ו.....טראח למטה!!!

אני זוכר..אמבולנס..מישהו צעק: אחד נפל מהמטוס..קחו אותו לעזרה ראשונה. לקחו אותי לעזרה ראשונה, השכיבו אותי. אמרתי: אני בסדר. אמרו: לא..תשכב פה. בבוקר התחיל מצעד באו לראות את היהודי שנפל ולא קרה לו כלום. זה סיפור..איך קפצתי בחושך..חשבתי יש סולם....

מהנחיתה ה"רכה" בארץ ישראל גלש דורי למעמד קבלת האזרחות הישראלית. בבוקר שאחרי ההגעה לארץ, ניגש דורי לפקיד הסוכנות שהעניק את תעודות הזהות. הפקיד

הזדרז לרשום "מנשה ששון דורי" כפי שנכתב במסמך העיראקי. אבל דורי לא מסכים. הוא מתעקש להשאיר את השם "לטיף" וככה התנהל השיח במשך רבע שעה:

פקיד: משפחה?

דורי: דורי

פקיד: שם פרטי?

דורי: לטיף

פקיד: שו לטיף? כתוב מנשה

דורי: כתוב מנשה אני רוצה לטיף. אדוני תרשום לטיף

פקיד: זה שם ערבי מוסלמי

דורי: אדוני תרשום לטיף

במעברת חיריה

האוהל במעברת חיריה הייתה מקום המגורים הראשון של דורי ומשפחתו. המעברה "זכתה" למיקום יוקרתי ליד הר זבל שהוקם באותה תקופה. ההורים לא היו ממש מרוצים אבל הילדים נהנו לשחק על ההר ולחפש אוצרות. התנגדותו של דורי למיקום המזבלה והתביעה שלו את הממסד בבית משפט הולידה אמנם קנס של 100 לירות למקימיה..אבל לא עזרה להיפטר ממנה.

החיים במעברה לא היו פשוטים. דורי מגדיר אותם אפילו כ"מסובכים" ואת המעברה כ"בית סוהר פתוח". אנשים חיו בה תקופה לא מבוטלת. למרות ששודרגו מאוהל לבדון לצריף, מסביב היה מדבר, היה מחסור במים ואוכל ועבודה במשורה. היה קשה במיוחד לדור המבוגר כמו הוריו של דורי שעזבו עסקים משגשגים בעיראק.

דורי הנער תמך במשפחתו בכל דרך אפשרית ויצא לעבודת כפיים בתל אביב. גם מצב הנוער נגע ללבו. הוא היה מוטרד מתופעות שליליות והידרדרות של הנוער לעבריינות ופשע.

קיני השומר הצעיר

דורי קם ועשה מעשה. ביחד עם מספר חברים מהמעברה התייצב במשרדו של אפרים ריינר מקיבוץ גן שמואל, יו"ר תנועת השומר הצעיר דאז. כמו עיראקי טוב, התעקש דורי לקבל צריף בו יוכל להקים קן של התנועה במעברה שלו: "יושבים כאן ולא זזים מפה עד שתתנו לנו מועדון". הנחישות השתלמה וקיבוץ רבדים נרתם למשימה ותרם קן מפורק.

הקן המפורק מרבדים הורכב בחיריה בשנת 1952 והפך להיות הקן הראשון של השומר הצעיר במעברה. הוא סימל גם את תחילת הקריירה הפוליטית של דורי. הקמת הקן הייתה חגיגה גדולה. כל המעברה באה לסייע בבנייה ובסידור של הצריף והוא שימש כמוקד

פעילות שוקק לילדים ובני הנוער אשר למדו על ערכים, השתתפו בפעולות, יצאו לצעדות וטיולים בארץ ולקחו חלק בפעילויות חיוביות נוספות שהגדילו את סיכויי ההשתלבות שלהם בארץ והפחיתו משמעותית את שיעורי הפשיעה.

התנועה אימצה את הקן ושלחה מדריכות ומדריכים לשלושת קבוצות הגיל. דורי היזם היה אחד מהם וגם שושנה הר ציון ז"ל שנהרגה יותר מאוחר על ידי בדואים בירדן. את ההצלחה של הקן במעברת חיריה העתיק דורי גם למעברות סקיה וענא.

בזכות הפעילות של הנוער בתנועה, הם התגייסו לצבא ושרתו בתפקידים משמעותיים.

המזרחי הראשון באושוויץ

בשנת 1956 יצא הסיור הראשון של תנועת השומר הצעיר לאושוויץ. כפרס על תרומתו לתנועה הוזמן דורי להשתתף בסיור המרגש, ביחד עם רחל רבין וחברי תנועה נוספים. דורי מספר בגאווה עצומה על כך שהיה "איש עדות המזרח הראשון שיצא לאושוויץ". החוויה המכוננת נחרטה עמוק בתודעתו של דורי איש מפ"ם לשעבר ומרץ בהווה והוא חלק אותה עם קהלים רבים בהרצאות שהעביר בארץ ובעולם, במעברות, בכפרים ערביים ובאירועים של ארגוני ניצולים.

לדבריו, הסיפור על העוול הנוראי שנגרם לעם היהודי בשואה ולאדם באשר הוא, כפי שהשתקף בסיור ההוא באושוויץ, לא הותיר עין יבשה בקרב שומעיו ולכך תרם גם האפקט של איש עדות המזרח המספר על תובנות אלו. הוא גם הנציח אותם בסדרת מאמרים "בין חומות המוות" שפורסמו בבטאון מפ"ם "אל מרסאד" שהתפרסם בערבית.

המסע לאושוויץ היה חלק ממפעל חיים שלם של עשייה בשם אג'נדה של שוויון, שלום ואחוות עמים. אחריו מילא דורי תפקידים משמעותיים רבים ונפגש עם אישים חשובים מביניהם: מזכיר המחלקה הערבית ומזכיר הדור הצעיר במפ"ם (1955), מזכיר "התנועה לשלום ולבטחון" (1967-1973), ממארגני "משלחת השלום" לרומניה (1986), קיבל את "פרס קרייסקי לשלום" בוינה (1988), ממארגני מפגש משלחת "מרצ" עם מובארק נשיא מצרים (1998), אורח רשמי של "תנועת השלום" בקובה (2001) במפגש עם פידל קאסטרו, קיבל את אות "יקיר גבעת חביבה" (2009), חבר הנהלת "מרצ" ו"ראש הדסק הערבי" (1992).

לסיום, סיפורו של לטיף דורי הוא חלק מסיפורם של עולי עיראק שגדלו על יחסי שלום ושכנות טובה בין יהודים וערבים וביקשו לאמץ את המודל גם בארצנו. אישיותו של דורי ופועלו בעקבותיה ממחישה שוב את המוטיב החוזר אצל העיראקים, של נחישות ועוצמתיות, עצמאיות ועמידה על עקרונות ומדגישה כי

נִיתוּבִים שֶׁל אֱלוֹ לַמַּעַן מַטְרוֹת חַיּוּבִיּוֹת וּשׁוֹחֲרוֹת שְׁלוֹם תַּמִּיד יִכוּוֹן לְטוֹב.

שבת מבורכת וחג שמח,
רינת לגל לבית חיו.

הזן את התגובה שלך...

פוסטים פופולריים מהבלוג הזה

יומן המחקר של רינת לגל: מבצע עזרא ונחמיה

ינואר 22, 2021

שלום שלום קוראיי היקרים ותודה על תמיכתם שוב אני, רינת לגל לבית חיו, בתם של בני העיירה כנאקין, כותבת על מושאי המחקר שלי, העולים והמעברות כפי שמוצגים בספרות הענפה והחיבור האישי שלי אליהם. הפעם בחרתי לכתוב על מבצע "עזרא" ...

[המשך לקרוא](#)

יומן המחקר של רינת לגל- אבי סברי חיו. לזכרו.

פברואר 26, 2021

שלום שלום קוראיי היקרים ותודה על תמיכתם. שוב אני, רינת לגל לבית חיו, בתם של בני העיירה כנאקין, כותבת על מושאי המחקר שלי, העולים והמעברות כפי שמוצגים בספרות הענפה והחיבור האישי שלי אליהם. הפעם אקדיש את הבלוג לאבא שלי, סו ...

[המשך לקרוא](#)

יומן מחקר רינת לגל: שירי הערש של יהדות עיראק לפני מאתיים חמישים שנה

דצמבר 25, 2020

שלום שלום קוראיי היקרים ותודה על תמיכתכם שוב אני, רינת לגל לבית חיו, בתם של יוצאי העיירה כנאקין, כותבת על מושאי מחקרי העולים והמעברות כפי שמוצגים בספרות הענפה והחיבור האישי שלי אליהם. הפעם בחרתי לכתוב על שירי ערש בנ ...

[המשך לקרוא](#)

מופעל על ידי Blogger

התמונות בעיצוב צולמו על ידי Michael Elkan

←

יומן המחקר של רינת לגל

[עבור לפרופיל](#)

ארכיון

∨

[דיווח על שימוש לרעה](#)